

**Міністерство освіти і
науки України
Ministry of Education and Science
of Ukraine**

**Lumos Foundation
Фонд Lumos**

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING concluded between Ministry of Education and Science of Ukraine and the international children's charity Lumos Foundation, based in the United Kingdom, regarding the promotion of children's rights protection in Ukraine, for the years 2019-2021	МЕМОРАНДУМ ПРО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ між Міністерством освіти і науки України та міжнародним благодійним фондом Lumos, що базується у Великобританії, у сфері захисту прав дитини в Україні, на період 2019 – 2021 рр.
PARTIES The Ministry of Education and Science of Ukraine , hereinafter referred to as the MES, represented by the First Deputy Minister Pavlo Hobzey, acting Regulation on the Ministry of Education and Science of Ukraine under the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of October 16, 2014, No.630 International children's charity "Lumos Foundation" , hereinafter referred to as Lumos Foundation, as represented by Deputy Chief Executive Alex Christopoulos, acting under the Charter of the Charity hereinafter referred to as the Parties , have concluded this bilateral Memorandum of Understanding on the promotion of children's rights protection in Ukraine.	СТОРОНИ Міністерство освіти і науки України (далі МОН), що діє відповідно до Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 630, в особі першого заступника Міністра Павла Хобзея Міжнародний благодійний фонд Lumos , (далі Фонд Lumos), що діє на підставі Статуту організації в особі заступника виконавчого директора Алекса Хрістопулоса у подальшому іменовані «Сторони» , уклали цей двосторонній Меморандум про співпрацю у сфері захисту прав дітей в Україні.
I. GENERAL PROVISIONS MES and Lumos Foundation: <i>Are aware of the importance of international co-operation in the child protection field, and the need of strengthening co-operation relations;</i>	I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МОН та Фонд Lumos: <i>усвідомлюючи важливість міжнародної співпраці в сфері захисту прав дітей та необхідність зміцнення стосунків співробітництва;</i>

<i>Recognise</i> the rights of the children as set out in the United Nations Convention on the Rights of the Child (UN CRC), the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities (UN CRPD) and the European Convention on Human Rights (ECHR); <i>Acknowledge</i> the progress Ukraine has made in the field of education and taking into consideration the large number of children separated from their families and raised in residential care; <i>Aspire</i> to improve the quality of life of children in Ukraine by developing services to better support more children in a long-term sustainable manner; <i>Are willing</i> to reduce the number of children that live outside of family care, are subject to violence, abuse, exploitation and neglect and do not meet their developmental milestones; <i>Are convinced</i> that this Memorandum of Understanding will further support Ukraine to improve the quality of life of children in need, through the implementation of reforms in the fields of child protection and developing of inclusive education; <i>Act</i> in accordance with the Ukrainian legislation: – The Constitution of Ukraine; – Law on Education No.2145-VIII from 05.09.2017; – Law on General Secondary Education No.651-XIV from 13.05.1999; – Law on Preschool Education No.2628-III from 11.07.2001; – Law on Protection of Childhood No.2402-III from 31.03.2005; – Law on the Fundamentals of Social Protection of Disabled Persons in Ukraine No.875-XII from 21.03.1991; – Law on Ensuring Organizational and Legal Conditions for Social Protection of Orphans and Children Deprived of Parental Care No.2342-IV from 13.01.2005;	<i>визначаючи</i> права дітей, закріплені в Конвенції ООН про права дитини (КПД), Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю (КПОІ) та Європейській конвенції з прав людини (ЄКПЛ); <i>приймаючи до уваги</i> прогрес, досягнутий Україною в галузі освіти та враховуючи велику кількість дітей, які відокремлені від своїх сімей та виховуються в закладах інституційного догляду; <i>прагнучи</i> покращити якість життя дітей в Україні шляхом створення послуг, що забезпечать якісну і сталу підтримку більшої кількості дітей у довгостроковій перспективі; <i>бажаючи</i> скоротити кількість дітей які живуть за межами сім'ї, піддаються насильству, недбалому і жорстокому поводженню, експлуатації та рівень розвитку яких не відповідає віковій нормі; <i>будучи переконаними</i>, що цей Меморандум про взаємодію сприятиме покращенню якості життя дітей, які потребують допомоги, шляхом реформування системи захисту дітей та розвитку інклюзивної освіти; <i>діючи</i> відповідно до законодавства України, зокрема: – Конституції України; – Закону України "Про освіту" № 2145-VIII від 05.09.2017 – Закону України "Про загальну середню освіту" № 651-XIV від 13.05.1999 – Закону України "Про дошкільну освіту" № 2628-III від 11.07.2001 – Закону України "Про охорону дитинства" № 2402-III від 26.04.2001; – Закону України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні" № 875-XII від 21.03.1991; – Закону України "Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та
---	---

– National Human Rights Strategy, Decree of the President of Ukraine No.501 from 25.08.2015; – National Strategy on the Reform of the Residential Childcare System for 2017-2026 and plan steps for implementation of 1 stage, Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No.526 from 09.08.2017; <i>Based on the principles of:</i> - the Universal Declaration of Human Rights (1948); - the UN Convention on the Rights of the Child (1989); - the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2006); - the EU Child Rights Policy, EU Child Rights Program, etc. <i>Have agreed to cooperate</i> in a spirit of trust, respect and full responsibility in order to ensure the effective implementation of this Memorandum.	дітей, позбавлених батьківського піклування" № 2342-IV від 13.01.2005; – Указу Президента України № 501 від 25.08.2015 "Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини"; – Розпорядження Кабінету Міністрів України № 526 від 09.08.2017 "Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017 – 2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу"; <i>ґрунтуючись на принципах:</i> - Загальної декларації прав людини (1948); - Конвенції ООН про права дитини (1989); - Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю (2006); - Політики ЄС з прав дитини, Програм ЄС з прав дитини та ін. <i>Погодилися співпрацювати</i> в дусі довіри, поваги і взаємної відповідальності з метою ефективної реалізації цього Меморандуму.
II. AIM AND OBJECTIVES OF THE MEMORANDUM Aim The Memorandum of Understanding aims to ensure effective cooperation in the process of the children's rights protection, especially in the ensuring access to education for all children through developing inclusive education, believing that no child should be denied a family life because they are poor, have a disability or are from an ethnic minority. Objectives - Developing and strengthening the inclusive education in Ukraine; - Promoting the reform of the residential institutions based on international standards throughout the reform process in accordance with sub-item 7 of item 3 of Concluding and	II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ МЕМОРАНДУМУ Мета Метою цього Меморандуму є налагодження ефективної співпраці у процесі захисту прав дітей, особливо в забезпеченні доступу до освіти для всіх дітей через розвиток інклюзивного навчання, ґрунтуючись на переконанні, що жодна дитина не може бути позбавлена сімейного оточення з причин бідності, інвалідності чи походження з національної меншини. Завдання - Розвиток та зміцнення інклюзивного навчання в Україні; - Відповідно до підпункту 7 пункту 3 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про освіту» сприяння реформуванню шкіл-інтернатів на основі міжнародних стандартів

Transitional Provisions of the Law of Ukraine “On Education”; - Ensuring the implementation of the National Strategy on the Reform of the Residential Childcare System for 2017-2026, based on the intersectoral cooperation approach; - Developing intersectoral cooperation; - Supporting the regional administrations in reforming the residential institutions and developing alternative community-based services; - Mobilising public opinion to promote child rights and the reforms in this field.	протягом всього процесу реформування; - Сприяння реалізації Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017 – 2026 роки на основі міжвідомчої співпраці; - Розвиток міжсекторальної взаємодії; - Підтримка обласних державних адміністрацій в процесі реформування закладів інституційного догляду та розвитку альтернативних послуг в громаді; - Формування громадської думки на підтримку захисту прав дітей та впровадження необхідних реформ у цій сфері.
III. PRINCIPLES OF COOPERATION Best interests of the child The Parties must act in the best interests of the child within all activities and ensure compliance of this principle by all structures, services, bodies and people involved, following the below mentioned key aspects: – No child should be left behind, excluded from the education; – Every child with special needs has the right to education in general settings; – Assessment and individual planning should base all the interventions related to children with special educational needs, including those with disabilities; – Each mainstream school and kindergarten, based on the request of a person with special educational needs, her/his parents or legal representatives, should organise appropriate conditions and deliver inclusive provision to address child’s individual needs; – Inclusive provision is planned, organised, delivered to prevent	III. ПРИНЦИПИ СПІВПРАЦІ Найкращі інтереси дитини Сторони зобов'язуються діяти в найкращих інтересах дитини і забезпечити дотримання цих принципів в усіх заходах і всіма задіяними структурами, закладами і установами системи освіти відповідно до зазначених нижче ключових положень: – Жодна дитина не може залишитися без уваги і належного доступу до освіти; – Кожна дитина з особливими потребами має право на освіту в загальних умовах; – Основою будь-яких заходів стосовно дітей з особливими освітніми потребами, включаючи дітей з інвалідністю, мають бути результати оцінювання та індивідуальний план; – Кожний заклад загальної середньої освіти та заклад дошкільної освіти, на основі запиту особи з особливими освітніми потребами, її батьків або законних представників, повинні організувати відповідні умови та забезпечити надання інклюзивних

institutionalisation of children in need and /or at risk; – Sustainable systems to monitor and evaluate the situation of each child are established at each level. Exchange and dissemination of information The Parties agree that in their dealing with each other they will: – ensure continuous cooperation, communication and coordination of activities; – ensure effective exchange of information for planning, implementation and monitoring of activities at each level; – coordinate the content of information to be disseminated according to the principles of this Memorandum. The Parties shall agree on the content of information concerning activities and children; they shall disseminate it in accordance with ethical principles, considering the provisions of this Memorandum of Understanding, the Law of Ukraine "On Protection of Personal Data", the Law of Ukraine "On Protection of Childhood". Sharing best practices The Parties agree to share the best practices and experience achieved at national, and all the levels during the Memorandum implementation. Confidentiality and non-disclosure The Parties undertake not to disclose any confidential information belonging to the other/arising during the term of reference of this Memorandum of Understanding ("Confidential Information") and after its termination, except of when: - the Confidential Information is known to the receiving Party before the start of the Memorandum of Understanding - the Confidential Information is or	послуг для задоволення індивідуальних потреб дитини; – Послуги з інклюзивного навчання плануються і надаються для запобігання інституціалізації дітей, які потребують допомоги та/або належать до групи ризику; – Система моніторингу та оцінки дотримання інтересів кожної дитини діє на всіх рівнях; Обмін та поширення інформації Сторони погоджуються, що у своїй взаємодії вони будуть: – забезпечувати на постійній основі співпрацю, спілкування і координацію дій; – забезпечувати ефективний обмін інформацією для планування, реалізації та моніторингу діяльності, на усіх рівнях; – координувати зміст інформації, яка підлягає подальшому розповсюдженню, відповідно до принципів цього Меморандуму. Сторони узгоджуватимуть зміст інформації стосовно дітей і своєї діяльності, і поширюватимуть її з дотриманням принципів етики та положень цього Меморандуму, Закону України «Про захист персональних даних», Закону України «Про охорону дитинства». Обмін успішним досвідом Сторони домовляються обмінюватися кращими практиками та успішним досвідом в досягненні результатів на національному та на усіх рівнях дії цього Меморандуму. Конфіденційність та нерозголошення Сторони зобов'язуються не розголошувати конфіденційну інформацію («Конфіденційна інформація»), яка належить іншій стороні або яка стала доступною під час та після завершення дії цього Меморандуму, без попереднього письмового погодження з
---	--

becomes publicly known without the fault of the receiving Party; - the Confidential Information is obtained by the receiving Party from a third Party in circumstances where the receiving Party has no reason to believe that there has been a breach of an obligation of confidentiality owed to the other Party; - the Confidential Information is approved for release in writing by an authorised representative of the other Party; or - the receiving Party is required by law or any regulatory requirement or by any regulatory authority to disclose the Confidential Information. Visibility, name and logo of Parties All communications, publications, any public relations or media work involving or naming the Parties should be coordinated. The names and logos of the Parties to this Memorandum of Understanding, where appropriate, shall be applied on all types of materials developed within the framework of this Memorandum and distributed publicly, being agreed by all Parties in writing, in advance. Intellectual property Any tools, training materials, reports or publications developed by Parties under this Memorandum of Understanding will remain the property of the Party/Parties that developed them and will not become a property of other Parties. If any intellectual property is jointly developed, or where Parties wish to licence the use of their intellectual property to the other Party, the Parties agree to enter into separate legally binding agreements in advance to regulate such activity. Autonomy of Parties	іншою Стороною за винятком таких випадків як: - Конфіденційна інформація стала відомою приймаючій стороні до початку Меморандуму; - Конфіденційна інформація є або стає загальновідомою без вини одержувача; - Конфіденційна інформація була отримана стороною, що приймає від третьої сторони за обставин, коли у сторони, що приймає не було інших зобов'язань щодо розголошення такої інформації перед іншою стороною; - Розголошення Конфіденційної інформації було затверджено в письмовій формі уповноваженим представником іншої сторони; або - коли закон, чи нормативні вимоги, або будь-який регулюючий орган вимагає у сторони, що приймає розкриття Конфіденційної інформації. Публічність, назви та логотипи Сторін Будь-які види комунікації, публікації, зв'язки з громадськістю чи контакти зі ЗМІ, що передбачають згадування чи залучення Сторін, повинні координуватися; Будь-які матеріали, розроблені в рамках дії цього Меморандуму та поширені публічно, де це доречно, повинні містити назви та посилання на Сторони Меморандуму, попередньо погоджуватися заздалегідь письмово обома Сторонами. Інтелектуальна власність Будь-які інструменти, навчальні матеріали, звіти чи публікації, розроблені Сторонами в рамках дії цього Меморандуму, залишаються власністю сторони/сторін, що їх створили і не можуть стати власністю іншої сторони. Якщо будь-яка інтелектуальна власність спільно розроблена, або якщо сторони бажають ліцензувати використання своєї інтелектуальної власності іншою стороною,
---	--

The Parties recognize that their roles are unique and mutually reinforcing in implementing the activities envisaged by the Memorandum. Under this Memorandum, neither Party may take a decision that contradicts the Principles, Aim and Objectives of the Memorandum without consulting the other Party.	сторони погоджуються заздалегідь укласти окремі юридично обов'язкові угоди для регулювання такої діяльності. Автономія Сторін Сторони визнають, що їхні ролі є унікальними і взаємно підсилюють реалізацію заходів, передбачених цим Меморандумом. В рамках Меморандуму жодна зі Сторін не буде приймати рішення, що суперечать принципам, меті та завданням цього Меморандуму, без консультування з іншою Стороною.
IV. RESPONSIBILITIES OF THE PARTIES General responsibilities To ensure successful implementation of the aim and objectives of the Memorandum, the Parties agree as follows: - Participate in and support the child protection system reform; - Promote the reform of the residential institutions and development of inclusive education as an expression of full realisation of the right to education for all children in accordance with sub-item 7 of item 3 of Concluding and Transitional Provisions of the Law of Ukraine "On Education"; - Engage government officials of all levels in implementing the provisions set in this Memorandum; – Ensure coordination, monitoring and evaluation of the implementation of the Memorandum; – Develop operational plans and submit reports on the implementation of the provisions of this Memorandum; – Revise this Memorandum, based on the results achieved and new priorities identified.	IV. ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН Загальні обов'язки Задля досягнення мети та реалізації завдань цього Меморандуму Сторони домовляються: – брати участь та надавати підтримку в реформуванні системи захисту дітей; – відповідно до підпункту 7 пункту 3 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про освіту» сприяти реформуванню шкіл-інтернатів та розвитку інклюзивної освіти задля повної реалізації права на освіту для всіх дітей; – сприяти залученню представників органів влади всіх рівнів для реалізації положень цього Меморандуму; – забезпечувати координацію, моніторинг та оцінку реалізації положень цього Меморандуму; – розробляти плани та готувати звіти щодо реалізації кожною із сторін положень цього Меморандуму; – переглядати положення цього Меморандуму на основі досягнутих результатів та визначених нових пріоритетів. Сторони погоджуються виконувати свої обов'язки відповідно до положень цього Меморандуму.

The Parties agree to carry out their responsibilities in accordance with the provisions of this Memorandum. The Parties agree to join efforts and to maintain close working relationships to achieve the aim of the cooperation stated above. The Parties agree to keep each other informed of all relevant activities and their implementation and hold regular consultations at any time as any Party considers it appropriate on the status of this collaboration, including any circumstances that may affect the aim achievement. Each Party appoints a representative with the responsibility on performing aim and objectives of this Memorandum. Specific responsibilities The MES shall: 1. Ensure effective planning and monitoring of activities envisaged by this Memorandum in cooperation with Lumos Foundation. 2. Delegate its representatives in all activities organised under this Memorandum. 3. Inform and consult Lumos Foundation regarding activities related to Memorandum's objectives and determine involvement of Lumos in these activities. 4. Organise and/or coordinate organisation of the conferences, seminars, meetings, workshops, working groups regarding the transformation of the residential institutions; promote the reform of the residential institutions and development of inclusive education in accordance with sub-item 7 of item 3 of Concluding and Transitional Provisions of the Law of Ukraine "On Education". 5. Participate in organising and	Сторони погоджуються об'єднувати зусилля та підтримувати тісні робочі стосунки з метою досягнення цілей цього Меморандуму. Сторони погоджуються інформувати одна одну про всі відповідні заходи та їх реалізацію та проводити регулярні консультації в будь-який час, коли будь-яка зі Сторін вважає це доцільним, щодо статусу цієї співпраці, в тому числі щодо будь-яких обставин, які можуть вплинути на досягнення мети. Кожна із сторін призначає відповідального представника за реалізацію та виконання мети та завдань цього Меморандуму. Окремі обов'язки Сторін Міністерство освіти і науки: 1. Забезпечує ефективне планування та моніторинг процесу реалізації заходів, передбачених цим Меморандумом, спільно з Фондом Lumos. 2. Делегує своїх представників для участі у заходах, організованих в рамках цього Меморандуму. 3. Інформує та консультує Фонд Lumos щодо діяльності, пов'язаної з цілями цього Меморандуму, та визначає участь Фонду Lumos в цих заходах. 4. Організовує та/або координує організацію конференцій, семінарів, зустрічей, робочих груп з питань трансформації закладів інституційного догляду (шкіл-інтернатів); відповідно до підпункту 7 пункту 3 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про освіту» сприяє реформуванню шкіл-інтернатів та розвитку інклюзивного навчання. 5. Бере участь в організації та координує розробку програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників для посилення спроможності в сфері інклюзивного навчання. 6. Організовує та бере участь у тренінгах в співпраці з Фондом Lumos. 7. Делегує своїх представників на
--	---

coordinating the development of in-service training programs for educators for capacity building in inclusive education domain. 6. Organise and participate in training sessions, in collaboration with Lumos Foundation. 7. Delegate its representatives in study visits on promotion of children's rights, organised by Lumos Foundation. 8. Promote the participation of children, including those with disabilities, in decision making that affects their lives. 9. Coordinate the development of indicators for monitoring and evaluation of the processes related to promotion of children's rights in Ukraine (in the frame of the responsibilities envisaged by law). 10. Provide expert, technical and methodological assistance to regional education departments in implementing processes related to DI reform and development of inclusive education. 11. Provide according to the request necessary information on the situation of children with special educational needs, general secondary education schools, inclusive resource centres, etc.; updating this information on a regular basis. 12. Prepare information materials on progress in the development of inclusive education and in the childcare system reform implementation nationally and per region; disseminate results, best practice across the country. 13. Liaise with government authorities of all levels in Ukraine to facilitate implementation of activities under this Memorandum.	навчальні поїздки з питань захисту прав дітей, організовані Фондом Lumos. 8. Сприяє залученню дітей, у тому числі дітей з інвалідністю, до участі у прийнятті рішень, які стосуються їхнього життя. 9. Координує розробку індикаторів для моніторингу та оцінки процесів, пов'язаних із захистом прав дітей в Україні (в рамках передбачених законом обов'язків). 10. Надає експертну, технічну та методологічну підтримку обласним департаментам освіти у впровадженні процесів, пов'язаних з реформою деінституалізації та розвитком інклюзивного навчання. 11. Надає, відповідно до запитів, необхідну інформацію про стан дітей з особливими освітніми потребами; заклади загальної середньої освіти; інклюзивні ресурсні центри; тощо, регулярно оновлюючи цю інформацію. 12. Готує інформаційні матеріали про результати, досягнуті в сфері розвитку інклюзивного навчання і реформування системи захисту дітей на національному та регіональному рівнях, поширює результати і кращі практики по всій країні. 13. Співпрацює з органами виконавчої влади всіх рівнів в Україні для сприяння реалізації заходів, передбачених цим Меморандумом. Фонд Lumos: 1. Забезпечує ефективне планування та моніторинг процесу реалізації заходів, передбачених цим Меморандумом, спільно з МОН. 2. Делегує своїх представників у заходах, організованих в рамках дії цього Меморандуму. 3. Інформує та консультує МОН щодо діяльності, пов'язаної з цілями цього
--	--

Lumos Foundation shall: 1. Ensure effective planning and monitoring of activities envisaged by this Memorandum in cooperation with MES. 2. Delegate its representative (s) in all activities organised under this Memorandum. 3. Inform and consult the MES regarding activities related to Memorandum's objectives. 4. Providing technical and methodological assistance in: - developing and updating professional competencies and potential of the Directorate members of inclusive and out-of-school education within the MES through in-service training, methodological consultations, etc.; - developing policies, normative acts and methodological documents in regard with the aim and objectives of this Memorandum; - organising conferences, seminars, meetings, workshops, working groups regarding the transformation of the residential institutions and development of inclusive education; - developing in-service training programs for educators for capacity building in inclusive education domain; - delivering training sessions, in-services on the development of inclusive education; - organising study visits for decision makers, public servants and professionals to learn about other countries experience on the promotion of children's rights;	Меморандуму. 4. Надає технічну та методологічну допомогу в наступних напрямках: - розвитку та посилення професійної компетенції та потенціалу фахівців Директорату інклюзивної та позашкільної освіти МОН через навчання, надання методичних консультацій тощо; - розробці політик, нормативних актів та методичних документів щодо мети та завдань цього Меморандуму; - організації конференцій, семінарів, зустрічей, робочих груп з питань трансформації закладів інституційного догляду та розвитку інклюзивного навчання; - розробці програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників для посилення спроможності в сфері інклюзивного навчання; - проведенні тренінгів, навчальних семінарів на тему розвитку інклюзивної освіти; - організації навчальних поїздок для керівників різних рівнів, державних службовців і фахівців для ознайомлення з досвідом інших країн в сфері захисту прав дітей; - організації процесів участі дітей, в тому числі дітей з інвалідністю, у прийнятті рішень, які стосуються їхнього життя; - розробці індикаторів для моніторингу та оцінки процесів, пов'язаних із завданнями цього Меморандуму; - розробці ефективних фінансових механізмів для забезпечення реалізації реформ; - участі в узагальненні та аналізі даних
--	--

- organising the participation of children, including those with disabilities, in decision making that affects their lives; - developing indicators for monitoring and evaluation of the processes related to the objectives of this Memorandum; - developing effective financial mechanisms for the reforms implementation; - summarising and analysing data on the situation of children with special educational needs in general secondary education schools, inclusive resource centres, etc.; - developing promotion materials, disseminating results, best practices reflecting progress on the Memorandum implementation; - promoting interagency collaboration among government authorities of all levels to accomplish Memorandum objectives.	щодо стану дітей з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти, роботі інклюзивно-ресурсних центрів тощо; - розробці промо-матеріалів, поширенні результатів та кращих практик, накопичених в рамках реалізації цього Меморандуму, - сприянні міжвідомчій співпраці органів виконавчої влади всіх рівнів для досягнення цілей цього Меморандуму.
V. FINAL PROVISIONS Operational Agreements The Parties acknowledge that there may be situations where they will be required to enter into separate legally binding agreements that regulate the Parties' technical, financial or human resources contributions, the sharing of personal data and/or the development of joint intellectual property. The Parties agree to negotiate in good faith and enter into such agreements. Management and control Each Party has the responsibility to ensure that the planned activities under this Memorandum are carried out in a timely manner.	V. ПРИКИНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ Оперативні угоди Сторони визнають, що можуть виникнути ситуації, коли їм буде необхідно укласти окремі юридично зобов'язуючі угоди, які регулюють технічні, фінансові або кадрові внески сторін, обмін персональними даними та/або розвиток спільної інтелектуальної власності. Сторони погоджуються добросовісно вести переговори та укласти такі угоди Управління та контроль Кожна із Сторін докладає зусиль для забезпечення вчасної реалізації заходів в рамках реалізації цього Меморандуму.

Lumos Foundation staff is expected to follow the Ukrainian legislation concerning child rights protection and the MES representatives involved in activities under this Memorandum of Understanding are expected to adhere to Lumos' policies on Child Protection, Confidentiality and Child Image Use.

Dispute Resolution

Any amendments of this Memorandum of Understanding must be negotiated by Parties and approved in written form.

Any dispute arising in relation to the activities' implementation shall be settled in good faith and through negotiations.

Entry into force and term of validity

This Memorandum of Understanding shall enter into force upon the date of its signature of the MES and Lumos Foundation authorised officials and is valid until 31 December 2021.

Review, extension and termination of the Memorandum of Understanding

This Memorandum may be revised by mutual consent of the Parties at the end of its term. This Memorandum may be amended or supplemented, only in writing by mutual consent of the Parties.

This Memorandum may be extended, provided that the activities will continue beyond the expiry date and the Parties agree on it.

This Memorandum may be cancelled if the collaboration principles are not respected, one of the Parties does not fulfil its responsibilities or in the case of force majeure.

Should any Party decide to cancel this Memorandum of Understanding, they will submit to the other Parties a written notice, explaining the reasons for such a decision. In this case, a period of three months will be granted to complete ongoing activities.

This Memorandum of Understanding was signed in Kyiv on ____

Співробітники Фонду Lumos повинні дотримуватися українського законодавства у сфері захисту прав дитини, а співробітники МОН мають дотримуватися політики Фонду Lumos у сфері конфіденційності персональної інформації про дітей та використання їх зображень.

Вирішення суперечок

Будь-які зміни до цього Меморандуму можуть бути внесені тільки в письмовій формі, за взаємною згодою Сторін.

Будь-які спірні питання щодо реалізації заходів вирішуються на дружній основі шляхом переговорів.

Набуття чинності та строк дії

Цей Меморандум набирає чинності з дати його підписання уповноваженими особами з боку МОН та Фонду Lumos та діє до 31 грудня 2021 року.

Перегляд, продовження та припинення дії Меморандуму

Цей Меморандум може переглядатися за взаємною згодою Сторін в кінці терміну дії угоди. Меморандум може бути змінений або доповнений тільки за взаємною письмовою згодою Сторін.

Дію Меморандуму може бути продовжено до моменту завершення заходів, якщо вони не завершені до дати закінчення Меморандуму, якщо Сторони домовляться про це.

Меморандум може бути розірвано, якщо не будуть дотримуватися принципи співпраці, якщо одна із Сторін не виконує свої обов'язки, а також у разі форс-мажору.

Сторони можуть у будь-який час припинити дію цього Меморандуму, письмово повідомивши про це іншу Сторону та вказавши причини такого рішення. У такому випадку Сторонам надається три місяці для завершення поточної діяльності.

2019, in 2 original legitimate copies, in Ukrainian and English, one for each Party. In the event of a discrepancy between the Ukrainian and English versions, the Ukrainian language text shall prevail.	Цей Меморандум підписаний в м. Київ _____ 2019 року, українською та англійською мовами, у 2-х оригінальних примірниках, кожен українською і англійською мовами, кожен з яких має однакову юридичну силу. У разі невідповідності між українською та англійською версіями тексту, перевага надаватиметься українській версії.
For the Ministry of Education and Science of Ukraine PAVLO HOBZEY	За Міністерство освіти і науки України ПАВЛО ХОБЗЕЙ
For Lumos Foundation, United Kingdom ALEX CHRISTOPOULOS	За Фонд Lumos, Великобританія АЛЕКС ХРИСТОПУЛОС